

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 27 marca 2020 r.

Pozycja 119

POSTANOWIENIE z dnia 21 stycznia 2019 r. Sygn. akt Ts 125/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Zielonacki,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej J.C. o zbadanie zgodności:

art. 49 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) w zakresie, w jakim nie normuje wyłączenia sędziego na wniosek strony uzasadniony subiektywną utratą zaufania strony co do bezstronności sądu i obiektywnego działania w granicach prawa, z art. 32 ust. 1, art. 7 w związku z art. 83, art. 30 oraz art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 13 sierpnia 2019 r. (data nadania) J.C. (dalej: skarżący), reprezentowany przez adwokata ustanowionego pełnomocnikiem z urzędu, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego:

W toku postępowania o rozwód skarżący (będący stroną pozwaną) na rozprawie 5 kwietnia 2018 r., na podstawie art. 49 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (ówcześnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 155, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; dalej: k.p.c.), złożył wniosek o wyłączenie ze składu orzekającego sędziego oraz dwóch ławników argumentując, że podejmowane przez sąd w kontestowanym składzie osobowym czynności procesowe świadczyły o braku bezstronności w rozstrzyganej sprawie.

Postanowieniem z 9 kwietnia 2018 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w G. oddalił wniosek skarżącego uznawszy, że zachowanie sędziego i ławników odpowiadało standardom niezawisłości i bezstronności, a ponadto wniosek skarżącego nie miał umocowania w art. 48 ani w art. 49 k.p.c.

Zażalenie skarżącego na powyższe rozstrzygnięcie zostało oddalone postanowieniem Sądu Apelacyjnego w G. z 18 lutego 2019 r. (sygn. akt [...]), który podzielił argumentację sądu pierwszej instancji.

2. W *petitum* skargi konstytucyjnej jako wzorce kontroli wskazano art. 2, art. 30, art. 32 ust. 1 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji, natomiast na stronie 5 uzasadnienia skargi podniesiono, że skarżący zarzuca niezgodność kwestionowanego przepisu z art. 32 ust. 1, art. 7 w związku z art. 83, art. 30 oraz art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji.

Zdaniem skarżącego art. 49 k.p.c. jest sprzeczny z: prawem „do równości wszystkich obywateli i równego traktowania przez władze publiczne” (art. 32 ust. 1 Konstytucji), prawem „do zaufania do organów państwa, które w swej działalności przestrzegają prawa, przepisów proceduralnych i działają w oparciu i w granicach prawa” (art. 7 w związku z art. 83 Konstytucji), prawem „do ochrony przyrodzonej i niezbywalnej godności” (art. 30 Konstytucji) oraz prawem „do rozpoznania sprawy przez bezstronny i obiektywny sąd zobowiązany do przestrzegania praworządności” (art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji).

3. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 14 listopada 2019 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 19 listopada 2019 r.) skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej.

W piśmie procesowym, wniesionym do Trybunału Konstytucyjnego 26 listopada 2019 r. (data nadania), powyższe zarządzenie zostało wykonane.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. Przedmiotem zaskarżenia uczyniono art. 49 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; dalej: k.p.c.) w brzmieniu: „Niezależnie od przyczyn wymienionych w art. 48, sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie”.

Na mocy art. 1 pkt 19 w związku z art. 17 *in principio* ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469) dotychczasowa treść art. 49 k.p.c. stanowi od 7 listopada 2019 r. wyodrębnioną jednostkę redakcyjną tego artykułu, jako jego § 1.

3. Trybunał stwierdza, że analizowana skarga konstytucyjna spełnia przesłanki warunkujące przekazanie jej do rozpoznania merytorycznego. Została sporządzona w imieniu skarżącego przez adwokata ustanowionego pełnomocnikiem z urzędu (art. 44 ust. 1 w związku z art. 44 ust. 2 u.o.t.p. TK), skarżący zaś:

1) wyczerpał przysługującą mu drogę prawną (art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK), ponieważ postanowienie Sądu Apelacyjnego w G. z 18 lutego 2019 r. (sygn. akt [...]) jest prawomocne i nie przysługują od niego żadne zwykłe środki zaskarżenia;

2) dochował przepisanego (90-dniowego) terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej (art. 77 ust. 1 w związku z art. 44 ust. 3 w związku z art. 36 u.o.t.p. TK w związku z art. 165 § 1 k.p.c. w związku z art. 114 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, Dz. U. z 2019 r. poz. 1145, ze zm.) ponieważ:

a) odpis postanowienia Sądu Apelacyjnego w G. z 18 lutego 2019 r. został doręczony skarżącemu 21 lutego 2018 r., a 20 marca 2019 r. złożył on do sądu rejonowego wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia i wniesienia skargi, czyli po upływie 27 dni,

b) Sąd Rejonowy w S. G. postanowieniem z 10 marca 2019 r. (sygn. akt [...]) przyznał skarżącemu pełnomocnika. Pismo Dziekana Pomorskiej Izby Adwokackiej w G. z 17 czerwca 2019 r. (znak: [...]) w sprawie wyznaczenia dla skarżącego pełnomocnika zostało doręczone 25 czerwca 2019 r., a skarga konstytucyjna została wniesiona do Trybunału 13 sierpnia 2019 r., czyli po upływie kolejnych 49 dni;

3) prawidłowo określił przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK), albowiem wskazał, które konstytucyjne prawa i wolności oraz w jaki sposób – jego zdaniem – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK) a także przedstawił w tym zakresie stosowne uzasadnienie (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK).

4. W ocenie Trybunału analizowana skarga konstytucyjna nie jest obarczona nieusuwalnymi brakami formalnymi, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK, zaś sformułowane w niej zarzuty nie są oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK.

Przedmiotem skargi jest regulacja pozbawiająca możliwości wyłączenia sędziego w postępowaniu cywilnym w przypadku wątpliwości co do jego bezstronności z powodów innych niż wyraźnie określone w ustawie (*in casu*: art. 49 k.p.c. – w brzmieniu obowiązującym do 6 listopada 2019 r. – w zakresie, w jakim nie normuje wyłączenia sędziego na wniosek strony uzasadniony subiektywną utratą zaufania strony co do bezstronności sądu i obiektywnego działania w granicach prawa). W świetle dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego (zob. wyroki z: 13 grudnia 2005 r., sygn. SK 53/04, OTK ZU nr 11/A/2005, poz. 134 oraz 24 czerwca 2008 r., sygn. P 8/07, OTK ZU nr 5/A/2008, poz. 84) dopuszczalna jest kontrola przepisów proceduralnych w przedmiocie przesłanek wyłączenia sędziego także pod kątem tego, czego ustawodawca nie uregulował, czyli w zakresie tzw. pominięcia prawodawczego.

Wziąwszy powyższe pod uwagę, dyskwalifikacja formalna analizowanej skargi konstytucyjnej na etapie wstępnej kontroli wykraczałaby w istocie poza ramy art. 61 ust. 1 i 4 u.o.t.p. TK.

W związku z powyższym – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK – postanowiono jak w sentencji.